

Záverečná karta projektu

Názov projektu Evidenčné číslo projektu **APVV-15-0764****Slovenské divadlo a súčasná európska divadelná kultúra - kontinuita a diskontinuita**Zodpovedný riešiteľ **prof. PhDr. Miloš Mistrík, DrSc.**Príjemca **Centrum vied o umení SAV**

Názov pracoviska, na ktorom bol projekt riešený

Centrum vied o umení SAV

Názov a štát zahraničného pracoviska, ktoré spolupracovalo pri riešení

0

Udelené patenty/podané patentové prihlášky, vynálezy alebo úžitkové vzory, ktoré sú výsledkami projektu

0

Najvýznamnejšie publikácie (knihy, články, prednášky, správy a pod.) zhrňujúce výsledky projektu – uveďte aj publikácie prijaté do tlače

KNOPOVÁ, Elena (ed.). Theatre as a Value-based Discourse : Slovak Theatre and Contemporary European Theatre Culture. Elena Knopová (ed.) ; recenzenti: Oliver Bakoš, Ján Zavarský. - Bratislava : Veda, 2018, s. 120-135. ISBN 978-80-224-1705-1.

MISTRÍK, Miloš (ed.) Max Reinhardt und Pressburg = Max Reinhardt a Bratislava [Max Reinhardt and Bratislava].; recenzenti: Ján Zavarský, Lydia Gröbl. Wien : Theatermuseum ; Bratislava : Veda, vydavateľstvo SAV Bratislava, 2019. 255 s. ISBN 978-3-99020-193-0

MISTRÍK, Miloš. Aperçu des différents aspects du théâtre slovaque au vingt et unième siècle [Overview of different aspects of Slovak Theatre in the twenty-first Century]. In L'amitié franco-tchéco-slovaque, 2017, no. 1, s. 2-10. ISSN 0755-8082

PODMAKOVÁ, Dagmar. Prestupovanie divadla a politiky. Na príkladoch niekoľkých inscenácií Slovenského národného divadla v rokoch 2013 – 2018 [The Transgression Between Theatre and Politics. Using the Examples of the Theatrical Productions by the Slovak National Theatre Between 2013 and 2018]. In Slovenské divadlo : revue dramatických umení, 2020, roč. 68, č. 2, s. 101-120. (2020 - Scopus). ISSN 0037-699X. Dostupné na: <https://doi.org/10.31577/sd-2020-0007>

SPODNIÁKOVÁ, Zuzana. Vladimir Vysotsky: A Hamlet with a Guitar instead of a Sword. In European journal of media, art and photography, 2019, roč. 7, č. 2, s. 82-97. ISSN 1339-4940.

MOJŽIŠOVÁ, Michaela. Metamorfózy operného libreta (s prihladením na slovenskú opernú tvorbu) [The Metamorphosis of Opera Libretto (in Context of the Slovak Operatic Works)]. In Text a divadlo. Aleš Merenus, Iva Mikulová, Jitka Šotkovská (edd.) ; recenzovali David Drozd, Tatjana Lazorčáková. - Praha : Academia, 2019, s. 261-276. ISBN 978-80-200-3108-

MISTRÍK, Miloš (ed.) APPIA Adolphe. Dielo živého umenia. Bratislava : Veda, 2020. 208 s. ISBN 978-80-224-1810-2

SLÁDEČEK, Ján. Miloš Pietor a Shakespeareove historické kroniky v SND. In Slovenské divadlo : revue dramatických umení, 2017, roč. 65, č. 2, s. 196-217. ISSN 0037-699X.

SLÁDEČEK, Ján. Shakespeareovská dramatika v tvorbe Miloša Pietora: medzi prológom a epilógom. In Slovenské divadlo : revue dramatických umení, 2018, roč. 66, č. 1, s. 23-40. ISSN 0037-699X.

ZAVARSKÝ, Ján. Alfréd Roller - novátor a tradicionalista. In Slovenské divadlo : revue dramatických umení, 2017, roč. 65, č. 4, s. 383-401. ISSN 0037-699X.

LINDOVSKÁ, Nadežda. Moskva, rok 1940: Mikuláš Gacek a Vladimír Nemirovič-Dančenko : archívne stopy slovensko-ruských divadelných vzťahov. In Divadlo a dráma v kontextoch nepokojnej Európy : zborník vedeckých príspevkov z medzinárodnej Bankobystrickej teatrologickej konferencie 29. - 30. november 2019. Elena Knopová (ed.) ; recenzenti: Ljuboslav Majera, Jan Vedral. - Banská Bystrica : Akadémia umení ISBN 978-80-8206-026-6.

Uplatnenie výsledkov projektu

V rámci koncepcie projektu vytvoriť virtuálnu spoločnú platformu na medzinárodnej úrovni, ktorá poskytne vyrovnané podmienky všetkým vstupujúcim do diskurzu, sme urobili reálne kroky na to, aby sme umožnili jej vznik. Tri medzinárodné konferencie prepojili vedcov z viacerých krajín, umožnili im nielen predniesť svoje referáty, ale pracovať s rovnakými podkladmi textovým, ikonografickými, prekladovými aj umeleckými zážitkami z rovnakých medzinárodných prehliadok (napr. v Avignone). Táto platforma sa môže naďalej rozvíjať a pre nás je dobrým vstupom do diskusie a prezentácie našich umeleckých, vedeckých, ale aj sociálnych postojov. Aj keď je tu významný pedagogický prínos, v tomto prípade sa zdôraznila skôr potreba prekonávať prípadnú diskrepanciu v samotnej tvorbe a vo vede. Zároveň projekt podporil nie individualistický prístup, ale skôr prístup dialogický, z ktorého vyplývajú také pozitívne postupy vo výskume, ktoré môžu považovať diskontinuitu za prekážku v práci a ktoré akýmisi automatizmami budú cieľiť k kontinuite, čo môže divadelné umenie iba stimulovať a pomáhať mu prekonávať najrôznejšie prekážky, či už sú ekonomického rázu, alebo politického, či v súčasnosti pandemického. Nástroj je vytorený a povedali by sme špecifickou terminológiou "zabehnutý". V budúcnosti môžeme tento výsledok projektu znova uplatniť.

Súhrn výsledkov riešenia projektu a naplnenia cieľov projektu v slovenskom jazyku (max. 20 riadkov)

Podstatnou témou projektu bola kontinuita či diskontinuita na diachronickej aj synchronickej línii, aplikovaná na slovenské a európske divadlo. Takýto výskum sa nedá urobiť v neobmedzenej šírke, preto sme sa zamerali podľa odborného profilu členov tímu na vybrané iniciatívy, niektoré kľúčové osobnosti s prístupom pars pro toto a pokúsili sme zaznamenať určité modely a vytvoriť spoločnú platformu, na ktorej by mohol výskum prebiehať. Zamerali sme sa kontakty s francúzskym, nemeckým, švajčiarskym, rakúskym, českým a ruským divadlom. Tím pristúpil k výskumu z viacerých uhlov pohľadu a viacerými formami. Od archívneho štúdia a publikovania archívnych dokumentov (Lindovská – Gacek, Mistrík – les Copiaus), cez užšie vymedzené profilové štúdie (Zavarský, Sládeček, Maťašík, Laslavíková), tematizované konferenčné vystúpenia (Mistrík, Mojžišová, Knopová, Lindovská, Spodniaková, Podmaková) a postupne aj spracúvanie rozsiahlejších štúdií, vydanie knižných zborníkov (a v nich príspevky z tímu: Mojžišová, Knopová, Mistrík, Podmaková, Spodniaková, Laslavíková) a knižných publikácií (Mistrík, Appia/Mistrík, Knopová, Čavojský/Ducárová) a i. Pri väčších kolektívnych prácach sme konferenčne a edične komunikovali alebo i priamo zapojili do riešených tém aj externých riešiteľov zo zahraničia (2017: M. Consolini, V. Mazza, A. Rykner, R. Bayer, J. Vedral, C. Escona, V. Rodríguez, L. Spyrka ai.; 2018: E. Fuhrich, D. Saval, M. Silhouette; 2009: Z. Sílová. C. Hamon-Siréjols, C. Carponi.) V krátkom časovom rozpätí sa na pôde SAV vystriedalo mnoho kolegov zo zahraničia i zo Slovenska. Tým sa naplnilo predsavzatie vytvoriť platformu a na jej unifikovanej úrovni dať prejaviť sa pozitívam i negatívam európskej situácie, kooperácie, hodnotovým otázkam.

Hlavné zistenia môžeme uviesť v niekoľkých bodoch.

1. ukazuje sa handicap nášho divadla, že nemohlo prejsť v minulosti niektorými významnými etapami vývinu, ako napr. naturalizmus, symbolizmus, dadaizmus, expresionizmus, pretože proste až do roku 1920 v profesioálnej verzii neexistovalo. Napr. našej réžii či scénografii teraz chýba skúsenosť a odkaz, tradícia, preto si musí niektoré etapy aspoň na teoretickej báze prejsť oneskorene, aby si ich mohlo osvojiť emocionálne aj racionálne. Preto je dôležité historické štúdium, lektúra a dobré uvedomenie si súvislostí.
2. Ani zahraničie nemá naše divadlo zaradené do svojich dejín a až keď sa s nimi aspoň čiastočne oboznámi, ako sme sa presvedčili pri odborných diskusiách, pohotovo nachádza paralely a porozumie nášmu pohľadu.
3. Naš a ich pohľad na základné hodnotové otázky a základné ľudské a spoločenské problémy sa prakticky nelíšia, v divadelnej oblasti je takéto vzájomné pochopenie a prienik ľahší, lebo divadlo je zvyknuté na medzikultúrne projekty
4. Na priame otázky v diskusii o tom, či naše divadlo pociťujú ako európsky „východ“ bola negatívna odpoveď, ešte rozšírená konštatovaním, že ani ruské divadlo napr. Čechova, Stanislavského nevnímajú ako cudzie, naopak, je súčasťou ich diskurzu, a je integrované aj do ich národných divadelných kultúr.
5. Všeobecne funguje „bezbariérová“ komunikácia o súčasnom divadle. Naši teatrologovia navštevujú najvýznamnejšie divadelné podujatia, festivaly, premiéry a pod. po celej Európe – o takých podujatia kvalifikovane a s vedomím súvislostí referuje, porovnateľne s kolegami z cudzích krajín. Projekt splnil svoje ciele a priniesol mnohé publikácie a s nimi poznatky, ktoré presahujú doterajší rámec.

Súhrn výsledkov riešenia projektu a naplnenia cieľov projektu v anglickom jazyku (max. 20 riadkov)

The main theme of the project was continuity or discontinuity on the diachronic and synchronous lines, applied to Slovak and European theater. Such research cannot be done indefinitely, so we focused on selected initiatives, some key personalities with a pars approach to this, according to the expert profile of the team members, and tried to record certain models and create a common platform on which the research could take place. We focused on contacts with French, German, Swiss, Austrian, Czech and Russian theaters. The team approached the research from several perspectives and in several forms. From archival studies and publishing of archival documents (Lindovská - Gacek, Mistrík - les Copiaus), through more narrowly defined profile studies (Zavarský, Sládeček, Maťašík, Lašlavíková), thematic conference presentations (Mistrík, Mojžišová, Knopová, Lindovská, Spodniaková, Podmaková) and gradually processing of larger studies, publication of book collections (including contributions from the team: Mojžišová, Knopová, Mistrík, Podmaková, Spodniaková, Lašlavíková) and book publications (Mistrík, Appia / Mistrík, Knopová, Čavojský / Ducárová), etc. In larger collective works, we communicated conference and editorial or directly involved in the topics addressed and external researchers from abroad (2017: M. Consolini, V. Mazza, A. Rykner, R. Bayer, J. Vedral, C. Escona, V. Rodríguez, L. Spyrka et al., 2018: E. Fuhrich, D. Saval, M. Silhouette, 2009: Z. Sílová, C. Hamon-Siréjols, C. Carponi.) In the short term, many colleagues took turns at the SAS. from abroad and from Slovakia. This fulfilled the commitment to create a platform and at its unified level to show the positives and negatives of the European situation, cooperation, value issues. The main findings can be listed in several points.

1. it turns out that our theater has a handicap that it could not go through some important moments of development in the past, such as naturalism, symbolism, dadaism, expressionism, because it simply did not exist in the professional version until 1920. E.g. our directing or scenography now lacks experience and legacy, tradition, so some stages must go through at least on a theoretical basis late in order to master them emotionally and rationally. That is why historical study, reading and a good awareness of the context are important.
2. Even abroad, our theater is not included in its history, and only when it is at least partially acquainted with them, as we have been convinced in professional discussions, does it readily find parallels and understand our point of view.
3. Our and their view on basic value issues and basic human and social problems are practically the same, in the field of theater such mutual understanding and penetration is easier, because theater is used to intercultural projects
4. There was a negative answer to the direct questions in the discussion about whether our

theater is perceived as a European "East", further extended by the statement that even Russian theater, e.g. Chekhov, Stanislavsky is not perceived as foreign, on the contrary, it is part of their discourse, and is also integrated into their national theatrical cultures.

5. In general, "barrier-free" communication about contemporary theater works. Our teatrologists attend the most important theatrical events, festivals, premieres, etc. all over Europe - it reports on such events in a qualified and knowledgeable context, comparable to colleagues from foreign countries. The project met its goals and brought many publications and with them knowledge that goes beyond the current framework.